

PRATARMĖ

Suvokdamas išskirtinį pirmojo Rytų Europos spaustuvininko Pranciškaus Skorinos vaidmenį Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) kultūrai, tarpkultūriniais ryšiams, proeuropietišškai kaimynų baltarusių visuomenei, Lietuvos valstybingumo raidai, Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. paskelbė Pranciškaus Skorinos metais. Svarbiausiu metų moksliniu renginiu tapo Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros, mediotyros ir leidybos tyrimų katedros ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos inicijuota tarptautinė mokslinė konferencija „Pranciškus Skorina ir Renesanso knygos kultūra. Skorinos „Mažajai kelionių knygelei“ – 500“, kuri įvyko 2022 m. rugsėjo 22–23 d. Bendradarbiaujant su užsienio ir Lietuvos partneriais – pasauline Autorystės, skaitymo ir leidybos istorijos draugija (*Society for the History of Authorship, Reading and Publishing*, SHARP), Prahos Karolio universitetu, Lietuvių kalbos institutu, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu bei Lietuvos mokslų akademija – rengėjams pavyko suburti įvairioms mokslinėms mokykloms atstovaujantiems tyrėjus iš penkiolikos Europos ir Šiaurės Amerikos šalių. Siekiant aprėpti platų tarpdalykinių tyrimų lauką kaip kvietiniai pranešėjai konferencijoje dalyvavo pasaulinio lygio Renesanso knygos kultūros ar skorinistikos ekspertai: prof. dr. Alexandra Gillespie iš Toronto Misisogos universiteto, prof. dr. Jamesas Ravenas iš Esekso ir Kembridžo universitetų, habil. dr. Alexanderis Grusha, doc. habil. dr. Ilya Lemeshkinas iš Karolio universiteto ir habil. dr. Sergejus Temčinas iš Lietuvių kalbos instituto. Dvi dienas aštuoniose sekcijose komunikacijos ir informacijos mokslininkai, senosios literatūros, kalbos ir istorijos tyrėjai savo pranešimuose gvildeno klausimus apie iškilus Renesanso epochos spaudos veikėjus ir to meto spausdintinių medijų kūrybos, leidybos, gamybos, sklaidos ir recepcijos reiškinius, apie pirmuosius LDK paleotipus, rankraštinės knygos kultūrą LDK ir kituose Europos regionuose iki

spaudos išradimo ir pirmaisiais spaudos amžiais, apie spaudos plėtrą Europoje ir spausdintinių medijų kultūros savitumus LDK, to meto institucines ir asmenines bibliotekas, skaitymą ir skaitytojus, knygų sklaidą visuomenėje, apie LDK rankraštinį ir spaudos paveldą ir jo komunikaciją.

Atsiliepdami į kvietimą, konferencijos atidaryme dalyvavo garbingi svečiai ir rėmėjai. Konferencijos dalyvius sveikino Lietuvos Respublikos Vyriausybės vadovė, Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akademikas prof. habil. dr. Juras Banys, Vilniaus universiteto rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas, pasaulinės mokslinės organizacijos Autorystės, skaitymo ir leidybos istorijos draugijos prezidentas doc. dr. Shefas Rogersas iš Otago universiteto Naujojoje Zelandijoje (jau penktasis SHARP'o prezidentas, tęsiantis bendradarbiavimą su Vilniaus knygotyros konferencijų rengėjais), Lenkijos instituto Vilniuje direktorė, Lenkijos Respublikos ambasados patarėja dr. Małgorzata Stefanowicz-Pecela.

Proginis mokslinis renginys pratęsė tarpdalykinių Vilniaus knygotyros konferencijų tradicijas. Jis tapo devyniolikta Vilniaus universiteto knygotyryninkų inicijuota tarptautine konferencija ir trečiaja konferencija Vilniuje, kuri rengiama bendradarbiaujant su SHARP'u, o kartu ir pirmuoju moksliniu renginiu, kuris įgijo Vilniaus savivaldybės globojamo renginio statutą. Hibridinis konferencijos vykdymo būdas, sinchroninis vertimas, turtinga renginio socialinė programa padėjo organizatoriams pasiekti plačią įvairiakalbę dalyvių auditoriją ir sukurti neformaliai mokslinei komunikacijai patogią aplinką, svarbią megzti ryšius, planuoti bendradarbiavimą, dalintis mokslo tyrimų idėjomis.

Šis, 80-asis, Vilniaus universiteto tarptautinio mokslinio žurnalo *Knygotyra* (*Book Science*) tomas yra teminis. Jame spausdinami konferencijos pranešimų pagrindu autorių parengti moksliniai straipsniai skorinistikos ir Renesanso knygos kultūros tematika. Taip pat skelbiama konferencijoje plėtotos diskusijos medžiaga apie Skorinos *Mažosios kelionių knygelės* (*Malaja podorožnaja knižica*) spausdinimo laiką ir vietą. Tikimės, kad tomas pasitarnaus kaip priemonė, supažindinanti tarptautinę mokslinę auditoriją su naujausiomis skirtingoms mokykloms atstovaujančių skorinistų ir Renesanso knygos kultūros tyrėjų išvalgomis, tarptautiniais LDK kultūros tyrimų pasiekimais, požiūriu į Skorinos leidybinę veiklą kaip Europos humanisto nuopelnus ir kaip Renesanso Europos knygos kultūros reiškinių.

Knygotyros redaktorių kolegijos pirmininkė
prof. dr. Aušra Navickienė